

Міністерство освіти і науки України
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(Україна)

Варненський вільний університет Чорноризця Храбра (Болгарія)
Гентський університет (Бельгія)

Сучавський університет ім. Стефана чел Маре (Румунія)

Міжнародний науково-освітній та навчальний центр (Естонія)

Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна)

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (Україна)

Київський національний університет будівництва і архітектури (Україна)

Сумський державний університет (Україна)

Сумський національний аграрний університет (Україна)

Національний університет «Запорізька політехніка» (Україна)

Державна установа

«Інститут економіки та прогнозування НАН України» (Україна)

Державна установа

«Інститут демографії та проблем якості життя НАН України» (Україна)

Державна податкова інспекція у м. Полтава Головного управління Державної
податкової служби у Полтавській області (Україна)

Полтавське територіальне відділення Всеукраїнської професійної громадської
організації «Спілка аудиторів України» (Україна)

Торгово-промислова палата України (Україна)

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА

ЗБІРНИК

II Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції
«СТАЛИЙ РОЗВИТОК: ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ В
УМОВАХ СУЧАСНИХ РЕАЛІЙ»

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

06 червня 2024 року

ПОЛТАВА

СТРАХОВЕ ШАХРАЙСТВО В УКРАЇНІ ЯК ВИКЛИК ФІНАНСОВІЙ БЕЗПЕЦІ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Економічні реалії сьогодення відображають актуальність проблеми забезпечення сталого соціально-економічного розвитку, створення системи ефективної протидії внутрішнім та зовнішнім викликам і загрозам, подолання економічних криз, підвищення життєвого рівня і еволюціонування системи міжнародної економічної взаємодії.

Основою національної безпеки та однією з найбільш важливих складових економічної безпеки України є фінансова безпека. Вона виступає основним критерієм здатності держави провадити незалежну фінансово-економічну політику у відповідності до її національних інтересів і обумовлена здатністю державних інституцій вживати протидіючих заходів у відповідь на наслідки світових фінансових криз, навмисні дії суб'єктів світових фінансово-економічних відносин (держав, транснаціональних корпорацій та ін.), вплив тіньових структур на економічну та суспільно-політичну систему країни, поширення злочинності та правопорушень у фінансовій сфері, масовий відтік коштів за межі реального сектора економіки.

Страховий ринок, показники його розвитку та добросесність суб'єктів страхової діяльності значною мірою визначають рівень безпеки небанківського фінансового сектору у складі фінансової безпеки держави [1]. Як засвідчує міжнародний досвід, вплив розвитку страхового ринку на фінансову безпеку держави набуває особливої ваги в умовах зростаючої кількості ризиків та численних гібридних загроз. Утім зі зростанням невизначеності в економічній екосистемі більш гострою стає проблема страхового шахрайства, що несе в собі значні ризики для стійкості економіки та добробуту суспільства.

Незважаючи на постійні зусилля страхових компаній та правоохоронних органів із протидії протиправній діяльності на ринку страхування, страхове шахрайство продовжує стримувати розвиток страхового ринку України. Страхове шахрайство – це протиправна поведінка суб'єктів договору страхування, внаслідок чого вони отримують можливість незаконно і безоплатно обертати капітал на свою користь [2]. Страхове шахрайство являє собою не лише фальсифікацію страхових полісів, а й навмисне приховування страхувальником інформації про фактичні обставини страхового випадку з метою отримання незаконного відшкодування за шкodu, якої не було або яка була завдана штучно. Це може бути фальсифікація страхового випадку, завищення його розмірів, приховування інформації, що впливає на прийняття рішення про виплату тощо.

Зі зростанням кількості страхових продуктів збільшується кількість способів для страхувальників вчинити шахрайство, щоб отримати відшкодування. Для прикладу, у 2024 році кількість страхових полісів «Зелена карта» зросла на 125 % порівняно з довоєнним періодом (2021 рік). Це пов'язано з великою кількістю українців, які виїжджають за кордон, переважно на своїх автомобілях, для яких таке страхування є обов'язковим. Тому підробка стала однією з найпопулярніших форм шахрайства [3].

В умовах війни зросла кількість неправдивих заяв про пошкодження майна, яке насправді пов'язане з військовими діями. Наприклад, якщо транспортний засіб було пошкоджено в результаті обстрілу, може бути заявлено, що пошкодження було завдано третьою особою. Таким чином, у разі виплати страховиком фінансової компенсації, страхувальник виграє за рахунок відносних втрат страховика, що генерує ризики фінансовій безпеці останнього.

З огляду на можливі наслідки, страхове шахрайство є викликом фінансовій безпеці на різних рівнях суспільної ієрархії [4], негативний вплив якого представлено на рис. 1.

Рис. 1. Вплив страхового шахрайства на фінансову безпеку держави

Таким чином, негативний вплив шахрайства на фінансову безпеку держави та окремих економічних суб'єктів в умовах сталого розвитку проявляється, перш за все, у економічному та соціальному аспектах. Економічні наслідки пов'язані зі збільшенням витрат страхових компаній на боротьбу з шахрайством, що призводить до зменшення їх інвестиційних можливостей та негативно впливає на економічне зростання й сталий розвиток. Соціальні наслідки зумовлені зростанням страхових тарифів, що робить страхування менш доступним для населення та може призвести до погіршення соціального захисту й зростання соціальної напруги в суспільстві.

На сьогодні умови функціонування фінансово-економічного сектора України визначають нагальну необхідність забезпечення фінансової безпеки держави й протидії страховому шахрайству, яке негативно впливає на її рівень, адже добре функціонуючий страховий сектор відіграє вирішальну роль у сталому економічному розвитку не лише на макроекономічному рівні, а й з точки зору діяльності окремих осіб та підприємств. Успішна боротьба зі страховим шахрайством вимагає досить складних систем запобігання, виявлення та контролю. Для цього необхідно створити середовище, сприятливе для боротьби з шахрайством, єдину інформаційну інфраструктуру як інструменту для обміну інформацією між страховими компаніями з метою уникнення укладання договорів зі збитковими клієнтами, удосконалити законодавство й чітко визначити у ньому склад злочинів, пов'язаних зі страховим шахрайством, а також передбачити жорсткі санкції за їх вчинення. При цьому використання штучного інтелекту, машинного навчання та інших інноваційних технологій може допомогти страховим компаніям у виявленні, розслідуванні та недопущенні випадків шахрайства.

Список використаних джерел

1. Onyshchenko S., Maslii O., Kivshyk O., Cherviak A. The impact of the insurance market on the financial security of Ukraine. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2023. № 1(48). С. 268-281. URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.48.2023.3976>
2. Пластун В. Л. Проблеми страхового шахрайства та практика його уникнення. *Економіка: проблеми теорії та практики* : зб. наук. пр. Вип. 254. Т. II. 2009. С. 477-488.
3. Огляд небанківського фінансового сектору, березень 2024 року. *Forinsurer*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-nebankivskogo-finansovogo-sektoru-berezen-2024-roku>
4. Onyshchenko S., Maslii O., Ivaniuk B. The Impact of the External Environment on the Economic Security of Ukrainian Business. *Economics and Region*. 2020. №1 (76). Р. 22-29.
5. Пугач О. Моделювання загрози системі економічної безпеки національної економіки з

позицій їх своєчасного виявлення та передбачення. *Економіка і регіон*. 2015. № 3 (52). С. 103–109.

6. Glushko, A.D. Directions of Efficiency of State Regulatory Policy in Ukraine. *World Applied Sciences Journal*. Pakistan: International Digital Organization for Scientific Information, 27 (4), 2013, pp. 448-453.

УДК 336.1

Крекотень І. М., к.е.н., доцент; Педина А. О., студентка
Національний університет “Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка”
(м. Полтава, Україна)

НАПРЯМИ СТАБІЛІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Стабільна фінансова система є однією з ключових умов для успішного процесу євроінтеграції та подальшого розвитку співпраці з Європейським Союзом. Фінансова стабільність є фундаментом для стійкого економічного розвитку та соціального добробуту. Вона означає, що фінансові інституції, такі як банки, страхові компанії та фондові ринки, працюють без перебоїв, забезпечуючи ефективний розподіл ресурсів, зберігаючи довіру споживачів та інвесторів і підтримуючи стійкість національної валюти. Коли фінансова система стабільна, це сприяє економічному зростанню, оскільки підприємства та споживачі можуть упевнено інвестувати, купувати товари та послуги і здійснювати фінансові операції.

Крім того, фінансова стабільність знижує ризик економічних криз і колапсів, які можуть мати далекосяжні негативні наслідки, такі як втрата робочих місць, падіння рівня життя та підвищення рівня бідності. Стабільна фінансова система також приваблює міжнародні інвестиції, сприяючи розвитку інфраструктури, технологій та інших ключових секторів економіки [2]. Таким чином, забезпечення фінансової стабільності є стратегічно важливим завданням для будь-якої країни, особливо для тієї, яка прагне інтегруватися у світову економіку та зміцнити свою позицію на міжнародному рівні.

Національний банк України відіграє важливу роль у процесі євроінтеграції, оскільки його діяльність у цій сфері зосереджена на імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Головна мета - гармонізація національних норм регулювання та нагляду з європейськими стандартами, що дозволить українському фінансовому сектору стати частиною європейської спільноти. Це створює умови для більш конкурентоспроможного ринку фінансових послуг, підвищує рівень захисту споживачів і покращує якість фінансових продуктів.

Для досягнення цієї мети Національний банк України здійснює наступні кроки:

- впровадження положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, включаючи імплементацію актів європейського права в національне законодавство. Ці кроки допомагають інтегрувати українську фінансову систему в європейський ринок та створити сприятливі умови для співпраці з європейськими фінансовими установами;
- впровадження міжнародних стандартів у сфері фінансових послуг, що підвищує рівень регулювання та нагляду за діяльністю банків та інших фінансових установ;
- дотримання рішень двосторонніх органів асоціації Україна-ЄС та інших міжнародно-правових зобов'язань, пов'язаних із процесом європейської інтеграції;
- посилення довіри до Національного банку України як центрального банку, що діє згідно з європейськими стандартами та є частиною європейської спільноти центральних банків [1].

Застосування європейських практик та стандартів сприяє зміцненню стабільності